

Bárdos Judit:

Egy vérbeli olasz nő

Sophia Loren: Tegnep, ma, holnap. Fordította Wiesenmayer Teodóra. Helikon Kiadó, Budapest, 2015. 335. oldal, 3990 Ft.

Sofia Scicolone (művészneve később Sophia Loren lett) a társadalmi hierarchia legmélyéről jött. Amikor édesanyja hazavitte házasságon kívül született gyermekét, a haldokló csecsemőt, és nagyszülei befogadták, további nélkülözések vártak rá. 1943-ban, Pozzuoliban, Nápoly mellett a nagy létszámú család tagjai még sokat éheztek, fáztak, féltek, a vasúti alagútba menekültek a bombázások elől. A hihetetlen nélkülözések után a vékony kislánynak még sok akaratere, rendíthetetlen kitartásra volt szüksége ahhoz, hogy bekerüljön a Cinecittába. Napokig állt sorba egy-egy statisztaszerepért. Ezekből a mélységekből hihetetlen magasságokig jutott. Kétszeres Oscar-díjas, számos más díjat nyert, majdnem száz filmben játszó, ünnepezt világsztár lett és a dúsgazdag Carlo Ponti felesége. De közben az maradt, aki volt: ambiciózus, öntörvényű nő, aki a maga útját járja a pályán és a magánéletben egyaránt. Szorgalmas, munkabíró. Lelkiismeretesen készül a forgatásokra, nem éri be azzal, hogy majd a hírneve lendíti tovább. Nem felelt meg a klasszikus szépségideálnak, nem volt szabályosan szép, de ragaszkodott a *különbözőségéhez*: nem volt hajlandó például plasztikai műtétnek alávetni magát. És minden ízében olasz maradt, amerikai világsztárként is, Cary Grant, Clark Gable, Gregory Peck, Marlon Brando, Richard Burton, Antony Quinn, Paul Newman partnereként is. Ha tehetne, nápolyi dialektusban, vagy olaszul beszélt (bár kiválóan megtanult angolul), olasz konyhát vezetett, és olasz rendezőit, színészpartnereit, munkatársait érezte igazán közeli barátainak. Még a nagy olasz filmszerepeket (De Sica: *Házasság olasz módra; Egy asszony meg a lánya; Tegnep, ma, holnap; Ettore Scola: Egy különleges nap*) követő első hollywoodi sikersorozata után is hazament Olaszországba. Azután újabb nehéz évek következtek: Ponti válási nehézségei, a házasságuk körüli médiabotrányok, az emberrablás veszélye, mely az ólomévekben Pontit fenyegette. Végül az adóhatóságok (világsztárok esetében gyakori) zaklatásai elől költöztek Párizsba, majd Amerikába. De még ekkor is, amikor pedig tudta, hogy börtönbüntetés vár rá, elutazott Rómába, mert nem tudta elképzelni, hogy ne mehessen többé haza, szeretett Itáliájába.

Memoárjában minderről, magánéletéről, szerelmeiről, házasságáról, gyermekei születéséről részletesen beszámol. Engem azonban nem ez nyűgözött le, hanem a mód, ahogyan mindezt elmeséli, formailag az unokáinak szánt emlékezőként. De nem ez az eredeti benne, hanem az

egyszerűség és az öntörvényűség. (Élettényeit egyébként ismerjük már, többek közt Bertrand Meyer-Stabley *Az igazi Sofia Loren* című könyvéből.) A szakmáról, a filmszínészi munkáról is éppoly részletesen ír, mint a magánéletről és a pletykákról (pedig ez utóbbiak is érdekesek: Omar Shariff anyjának padlizsánja, Marquez felbukkanása Rómában a rendező harmadik asszisztenseként és hasonló epizódok). Hogyan dolgozott rendezőként Vittorio De Sica, aki csalhatalan ösztönnel hozta ki a legjobbat mindenből, és ugyanaz a Sica színészként, akivel együtt játszva, improvizálva féktelen nápolyiakká váltak. Csaknem húsz filmet készítettek együtt. Azután csatlakozott hozzájuk Marcello Mastroianni és Armando Trovaioli zeneszerző is. A színésznő játszott Alessandro Blasetti, Mario Soldati, Dino Risi filmjeiben. Ezekről írva képet ad az olasz film neorealizmus utáni korszakáról, az olasz komédiáról. Szeretettel ír a korszak nagy színésznőiről, Alida Valliról, Lucia Boséről, Silvana Manganóról, Anna Magnaniról. Chaplin azzal nyűgözte le a színésznőt, amivel De Sica: egyszerre volt színész és rendező. Hihetetlen igényességgel kidolgozott és előjátszott minden részletet a színészeinek. Képzelőereje és zenei tehetsége is hatalmas volt. (Loren Chaplin utolsó filmjében, *A hongkongi grófnőben* játszott.)

Eszményi színész-memoár: sokat megtudunk belőle a színészi munkáról, a film világról, a munkatársakról. Lebilincselő olvasmány.

Élet és irodalom, 2016. július 1. 20. o.